

Strategi för ökat träbyggande i Sundsvalls kommun

Strategi

Fastställt av	Kommunfullmäktige
Datum för fastställande	2019-09-30
Giltighetstid	
Ansvarig funktion	Stadsbyggnadsdirektör
Diarienummer	KS-2018-00030
Målgrupp	Samtliga nämnder och helägda kommunala bolag i Sundsvalls kommun.

Innehållsförteckning

1	<i>Bakgrund</i>	3
1.1	<i>Sundsvall Trästad och Stenstad</i>	3
1.2	<i>Trä – mest hållbart och klimatsmart att bygga med</i>	4
2	<i>Syfte</i>	5
3	<i>Strategi för ökat hållbart byggande genom fokus på trä</i>	5
4	<i>Samverkan</i>	6

1 Bakgrund

Sundsvall blev föregångare i Sverige när det gällde att bygga flervåningshus i trä, när kommunägda Mitthem byggde de fem femvåningshusen i Inre hamnen 2005-2006.

2012 var Sundsvall en av tolv kommuner i landet som utsågs till Trästad av Sveriges Träbyggnadskansli.

I Sundsvalls kommuns *Översiktsplan 2021* framgår bland annat att *”kommunen ska verka för ett energi-, resurseffektivt och klimatsmart byggande samt för en ökad energieffektivisering i befintliga bostäder och verksamheter”*. Vidare framgår det i kommunens strategi för hållbar tillväxt, RIKARE, att *”Sundsvall erbjuder trygghet och livsmiljö i toppklass där alla ges möjlighet att växa i ett klimatsmart och klimatsäkert samhälle”*.

Med målet ett ”klimatsmart samhälle” och med riktlinjen ”ett resurseffektivt och klimatsmart byggande” inskrivet i *Översiktsplan 2021* och i *Strategin för hållbar tillväxt* är det naturligt att det antas en strategi för ökat träbyggande i Sundsvalls kommun.

1.1 Sundsvall Trästad och Stenstad

Förvisso är Sundsvall känd som Stenstaden, då stadens centrum byggdes upp av magnifika stenhus, efter den stora branden 1888. Den stora mängden välbehållna byggnader från slutet av 1800-talet har medfört att Stenstan utgör ett välkänt riksintresse för kulturminnesvård.

Med stadens rikedom, kapitalet bakom de påkostade stenhusen, låg i inkomster från trävirke som från skogen via älvarna forslades ner till de många sågverken vid kusten och sedan skeppades ut i världen. Det var nyttjandet av skogen genom träindustrin som byggde stenstaden och stenhusägarnas rikedom.

När Mitthem byggde de fina trähusen i Inre hamnen, som uppmärksammades stort både i Sverige och utomlands, fick Sundsvall också epitetet Trästad. Högst välförtjänt. Sundsvall blev nämligen först att bygga så stora, fem våningar, bostadshus i trä. Idag har fler städer följt Sundsvalls exempel och när siktet ställs in alltmer på ökat hållbart byggande och energibesparingar, så kommer byggande i trä alltmer i förgrunden.

Högsta bostadshuset i trä i Sverige idag är Folkhems Strandparken i Sundbyberg, som är åtta våningar högt. I Skellefteå planeras ett 18 våningar högt kulturhus, kombinerat med hotell, i trä.

1.2 Trä – mest hållbart och klimatsmart att bygga med

Idag är i Sverige nya hus energieffektiva under den tid de används. Men en studie från Ingenjörsvetenskapsakademien och Sveriges Byggindustrier av ett hus, exklusive markarbetet, visar att 80 procent av klimatgasutsläppen kom från byggmaterial¹.

Träbyggande har många fördelar. Växande träd binder naturligt koldioxid från luften och avger syre genom fotosyntesen. Koldioxiden finns bundet i trävirket så länge byggnaden består. Det finns trähus som används än idag som är flera hundra år gamla. När huset rivs kan materialet återanvändas. Till sist kan det användas som biobränsle för att tillverka värme och el.

Tillverkning av trähus kräver mindre energi jämfört med tillverkning av motsvarande hus med andra byggmaterial. Av den livscykelbedömning som gjorts vid bygget av två åttavåningars bostadshus i trä i Sundbyberg, framgår att klimatpåverkan under byggprocessen halveras när man bygger med trä².

En byggnad med trästomme ska uppfylla samma byggnadskrav som andra material. Det gäller även krav beträffande brandsäkerheten. Kraven gäller hur länge en stomme ska motstå brand och hur länge avskiljande väggar ska fylla sin funktion. Träets egenskaper gör att det behåller bärigheten länge om det brinner³.

Trä är dessutom ett lätt material som kan bära tunga vikter. En stor del av byggandet kan ske på annan plats än den traditionella byggarbetsplatsen. Byggtiderna kortas rejält och störningarna i närområdet blir mindre, tack vare att delarna som monteras ihop tillverkas vid fabriken. Merparten av dessa fabriker ligger på landsorten, nära skogen varifrån virket tas. Det skapar jobb och en levande landsbygd.

Träet är inte bara överlägset bästa byggmaterial när det gäller det yttre klimatet. Trä minskar energiförbrukningen även inomhus och bidrar till ett behagligare inomhusklimat. Forskning visar dessutom att trä har en positiv hälsoeffekt på människor⁴.

Flera ligger långt framme med lokala strategier. Samarbete sker inom nätverket Trästad Sverige⁵.

¹ Källa: Ingenjörsvetenskapsakademien.

² Källa: Byggandets klimatpåverkan för ett flerbostadshus med yttervägg och stomme av korslimmat trä. IVL Svenska Miljöinstitutet, 2016.

³ Källa: Träbyggnadskansliet.

⁴ Källa: Forskningsprojekt Wood2New, Linköpings universitet.

⁵ Se webbsida www.trastad.se

2 Syfte

Syftet med en strategi för ökat träbyggande i Sundsvalls kommun är att:

- öka byggandet och samtidigt medverka till minskade koldioxidutsläpp under byggprocessen, genom ökad satsning på trä
- stimulera forskning och utveckling inom tränäringen i regionen
- stärka bilden av Sundsvall som en attraktiv energi- och klimatsmart kommun

3 Strategi för ökat hållbart byggande genom fokus på trä

Sundsvall kommer under åren fram till 2021 att behöva bygga ca 500 bostäder varje år. Kommunen behöver av hållbarhetsskäl öka fokus på trä när nya bostäder ska byggas. Och det gäller inte bara bostadshus utan också skolor, förskolor, gruppboenden, äldreboenden, idrottsarenor, parkeringshus, broar m.m.

Strategin bör ha klimatsmart byggande som utgångspunkt och därmed möjliggöra för byggande med begränsad klimatpåverkan samt säkrat för ett förändrat klimat. Sundsvalls kommun har inom bostadsbyggandet under lång tid arbetat med energi- och klimatfrågor bland annat via projektet *Grönt boende*, inriktat på att erbjuda medborgare och villabyggare kunskaper i att bygga klimatsmart.

Skogsbruk bedrivs på många håll i världen på ett ohållbart sätt, därför är det viktigt att kommunkoncernens direkta eller indirekta köp av trävaror inte skadar miljö eller biologisk mångfald samt att trävarorna härstammar från legala, etiska och acceptabla källor. Enligt inköpsstrategi för Sundsvalls kommunkoncern ska Upphandlingsmyndighetens upphandlingskriterier användas där de finns framtagna. Dessa kriterier ska användas i kommunkoncernens projekteringsanvisningar och i kravställning vid upphandlingar.

Vi behöver också ta tillvara på och sprida den kompetens som finns om hur man kan bygga också flervåningshus, men även andra byggkonstruktioner, mera hållbart. Vi vill också öka insikten om att vi med träbyggande kan förnya stadsmiljöer, utanför stadskärnans Stenstad, och skapa en attraktiv stad med låg klimatpåverkan. Detta i enlighet med i kommunens tidigare antagna dokument såsom *Översiktsplan 2021* och *Strategin för hållbar tillväxt, RIKARE*.

Nämnder, förvaltningar och bolag ska beakta träets företräden när det gäller klimatsmart byggande och därför vid byggande alltid pröva trä som byggnadsmaterial.

Vid visat intresse för markanvisning eller vid upprättande av detaljplan får exploatören information om möjligheten och fördelar med att bygga i trä.

Vid försäljning av kommunal mark för byggande informeras om träets fördelar när det gäller klimatsmart byggande och om att pröva trä som byggnadsmaterial.

4 Samverkan

Kommunen samarbetar med Mittuniversitetet för forskning och kunskapsinhämtning på liknande sätt som vid samarbetet kring *Grönt boende* i Sundsvall för att stärka energisnålt och klimatsmart industriellt byggande i trä.

Samverkan med trä- och sågverksindustrin som finns i kommunen och regionen är av stor vikt för att nyttja den omfattande kunskap som finns, men också för att medverka till fortsatt innovation och utveckling.

Förvaltningar, nämnder och bolag medverkar i forskningsprojekt, nätverk och kunskapsspridning om träbyggande.